

**Sprawozdanie Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pom.
z realizacji zadań z zakresu wspierania
rodziny za 2018 r.**

Jabłonowo Pom. 11.03.2019 r.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r., reguluje w sposób kompleksowy zasady wspierania rodziny, pieczy zastępczej i postępowania adopcyjnego. Określa zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Jej regulacje skupiają się na rodzinie i dziecku przez uznanie, iż skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Ustawa wprowadziła nowe instytucje w zakresie pieczy zastępczej i zasady wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Powołano asystentów rodziny, których zadaniem jest prowadzenie pracy z rodziną przeżywającą trudności. Wprowadzono zmiany w zakresie dotychczas istniejących placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego i całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz w zakresie finansowania pieczy zastępczej.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

Zgodnie z art. 176 cytowanej na wstępie ustawy do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego i zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku proadaptacyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny

Wskazana na wstępie ustawa zobligowała samorząd gminny do opracowania i realizacji 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny:

- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jabłonowo Pomorskie na lata 2013-2015 został uchwalony uchwałą Nr XLII/188/13 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 3 lipca 2013 r.
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jabłonowo Pomorskie na lata 2016-2018 został uchwalony uchwałą Nr XXIV/125/16 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 29 września 2016 r.
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jabłonowo Pomorskie na lata 2019-2021 został uchwalony uchwałą Nr VI/35/19 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 14 lutego 2019 r.

Program wspierania rodziny ma na celu stworzenie odpowiednich warunków do wychowania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wieloaspektowa praca z rodziną naturalną, ochrona odpowiedniego poziomu życia rodziny oraz rozwój specjalistycznego wsparcia pozwoli na ograniczenie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Praca z rodziną - rola asystenta rodziny

Podstawowym zadaniem gminy jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Działania te prowadzone są za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego i polegają one na:

- 1) pracy z rodziną m.in. poprzez konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapię, mediacje, usługi dla rodzin z dziećmi, pomoc prawną, przydzielenie asystenta,
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka przy aktywnym udziale lokalnych instytucji, organizacji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu wywiadu pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie. Po otrzymaniu wniosku kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny.

Zgodnie z ww. ustawą od marca 2012 r. w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim został zatrudniony asystent rodziny.

Na częściowe sfinansowanie kosztów wynagrodzenia asystenta rodziny tutejszy Ośrodek pozyskał dotację w ramach: „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy

zastępczej na rok 2018” w wysokości 21.744,00 zł . Wydatkowana kwota wkładu własnego wynosiła 30.402,98 zł. Całkowity koszt realizacji zadania w roku 2018 wyniósł 52.146,98 zł. Asystent rodziny podnosi swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach. W omawianym okresie asystent uczestniczył w 4 szkoleniach.

W 2018 r. wsparciem asystenta rodziny objętych zostało 16 rodzin. Liczba osób w tych rodzinach wynosiła 81 w tym 49 dzieci.

Wyszczególnienie	Wykonanie	Liczba dzieci w rodzinach
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny, w tym:	16	49
liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do współpracy z asystentem rodziny	0	0
Liczba rodzin z którymi asystent rodziny zakończył współpracę w tym:	7	18
ze względu na osiągnięcie celów	4	10
ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	2	4
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	0	0
ze względu na brak osiągnięcia celów	1	2

Ww. rodziny zostały objęte pomocą asystenta rodziny ze względu na trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i nieprawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Celem pracy asystenta rodziny była analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnienie ról i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomoc w integracji rodziny, przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny oraz dążenie do reintegracji rodziny. Asystent rodziny prowadził pracę z rodziną za jej zgodą i przy jej aktywnym udziale motywując rodzinę do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną. Udzielał pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, opiekuńczo – wychowawczych z dziećmi, wspierał aktywność społeczną rodzin. Ponadto motywował do poszukiwania i podejmowania pracy zarobkowej. Asystent ułatwiał rodzicom wypełnianie ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Po wcześniejszej ocenie sytuacji dla każdej rodziny asystent stworzył indywidualny plan pracy z rodziną, który był realizowany w oparciu o odpowiednio dobrane działania. Następnie asystent rodziny dokonywał okresowej półrocznej oceny sytuacji rodziny i przekazywał go kierownikowi Ośrodka. Działania, które były podejmowane na rzecz wprowadzania pozytywnych zmian w rodzinie miały charakter wielokierunkowy.

Praca z rodziną prowadzona również jest w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W rodzinie, w której doszło do kryzysu i w efekcie, którego nastąpiło umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej prowadzone są działania o charakterze interdyscyplinarnej pomocy i intensywnej pracy z rodziną w celu przezwyciężenia trudności i możliwości powrotu dziecka do rodziny.

Asystent rodziny współpracował ze środowiskiem lokalnym, Sądem Rejonowym w Brodnicy, kuratorami zawodowymi i społecznymi, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy w Brodnicy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy, instytucjami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Prowadził również działania pośrednie, polegające na łączności z innymi pracownikami służb społecznych, czyli doraźnych kontaktach służących wymianie informacji w sprawach dotyczących rodziny. Asystent rodziny współpracował również z Miejsko-Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i uczestniczył w spotkaniach grupy roboczej w celu udzielenia rodzinie kompleksowej pomocy.

W omawianym okresie asystent rodziny skierował 3 osoby do Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jabłonowie Pom., w celu podjęcia leczenia odwykowego.

W ramach projektu organizowanego w latach 2017-2018 „Rodzina w Centrum” realizowanego przez Centrum Wspierania Rodzin przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy, w tutejszym Ośrodku Pomocy Społecznej oraz w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy odbyły się spotkania z pedagogiem i psychologiem, w których łącznie wzięło udział 29 rodzin z dziećmi, w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze. Ww. spotkania odbywały się w formie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, tworzącego zintegrowaną usługę poradniczą poprzez indywidualne spotkania z członkami rodzin naturalnych w tym poradnictwo:

- pedagogiczne – mające na celu wzmocnienie kompetencji rodzicielskich, poprawę relacji rodzic - dziecko, wspomaganie rozwoju dziecka,
- psychologiczne – obejmujące relacje rodzinne, komunikację wewnątrzrodzinną, role w rodzinie, wartości rodziny i jej poszczególnych członków, mające na celu pomoc w rozwiązywaniu kryzysów rozwojowych, rodzinnych, problemów emocjonalnych, trudności wychowawczych.

Pieczka zastępcza

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. W przypadku, gdy w rodzinie dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Obowiązek współfinansowania pieczy zastępczej wynika z art. 191 pkt 9 przedmiotowej ustawy. Zgodnie z nim w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce

zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Do wydatków na opiekę i wychowanie dziecka zalicza się między innymi: świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka, który przysługuje rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dofinansowanie do wypoczynku dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowania opieki.

W 2018 roku Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pom poniosł koszty związane z pobytem 3 dzieci w domu dziecka na kwotę 20.542,92 zł, oraz 6 dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej na kwotę 17.217,05 zł. Ogółem poniesione koszty wyniosły 37.759,97 zł.

Każda rodzina jest w innej sytuacji, posiada własny potencjał i od tego zależy, jak intensywnych działań wymaga. Ośrodek stale poszukuje nowych form pracy z rodziną, po to aby rodzina potrzebująca wsparcia otrzymała konkretną pomoc oraz aby jakość życia rodziny miała lepszy wymiar. W celu osiągnięcia zamierzonych celów, konieczne jest dalsze współdziałanie osób i jednostek organizacyjnych na terenie gminy działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.

Potrzeby związane z realizacją zadań wykonywanych z zakresu wspierania rodziny w roku 2019

1. Kontynuacja zatrudnienia asystenta rodziny – możliwość otrzymania dotacji celowej z budżetu państwa.
2. Podnoszenie kwalifikacji asystenta rodziny oraz pracowników zajmujących się pracą z rodziną poprzez udział w szkoleniach i innych formach kształcenia.
4. Zapewnienie środków na współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
5. Rozwój poradnictwa psychologicznego i prawnego oraz utworzenie grupy wsparcia dla rodzin.
6. Realizacja ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w związku z urodzeniem dziecka z ciężką chorobą i niepełnosprawnością.